

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvál-
lalunk és jutányos áron végezzük.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél íven.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, felévre 6 korona.
Hirdetések jutányos áron közöltnak.
Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivata
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők

Pál apostol Tróászban.

Nem gondolhatok meghatottság nélkül arra a jelenetre, midőn Pál apostol Tróászban, a tenger partjához érkezvén, a kéklő habokon túl, először pillantá meg Európát. Tudnunk kell ugyanis, hogy az a tartomány, melynek határán megállott, a legnevezetesebb országok egyike volt. Itt, a ragyogó éghajlat alatt, e mesésen szép országban, melyet a hajdankor költészete hősök és Istenek hazájává avatott, mennyi történelmi emlék, mennyi nagy gondolat zibonghatta körül az apostol lelkét? de ő nem marad meg ezeknél; szívét és életét más cél hevíti: a távol ködében feltűnt Európába kívánczik. Térítői buzgalmának első hevében bejárta már egész nyugati Ázsiát, hogy ott hirdesse a Jézus Krisztust s annyi kiállott veszedelem, annyi leküzdött fáradság után, bizvást nyugalomra gondolhatott volna. Másnak, bizonyára elég is lett volna, nemhogy oly sok Egyházat alapítani, nemhogy oly sok lelket Istenhez téríteni, hanem ezeknek csupán szellemi terhét emelni is; de az ő szíve a feladat nagyságának arányában tárult ki; buzgósága a nehézségekkel együtt növekedett; most már Európa köti le minden gondolatát. S arról álmodozik, hogy azt a Jézus Krisztus igájába fogja hajtani.

„És éjszaka valami látás jelenék Pálnak“, — beszéli az Irás, — egy Macedóniabeli férfi áll meg ő előtte s neki könyörögvén, ezt modja vala: „Jere által Macedóniába, és légy segítségül nekünk!“ Így felelt Isten az ő imáira, szívének hő vágyát így változtatta tényleges küldetéssé.

„Légy segítségül nekünk!“ Ime, az ő-világ nagyszerű miveltségének, az emberiség csodás előhaladásának végeredménye, ez a kétségbeesett vészkiáltás. „Légy segítségül nekünk!“ Mert kétségek hullámain hanyattunk; hitünk, erkölcsi és társadalmi életünk mind, mind megfeneklettek az emberi bölcselkedés süppedékes homokzatonján; a romlás férgé pusztít közöttünk Légy segítségül nekünk, mert mi mindannyian rabszolgák vagyunk, emberek rabszolgái, isteneink meghaltak, templomaink elnémultak és papjaink egymás szemébe nevetnek, midőn az oltári szolgálatokat végzik. Jöjj! mert szenvedünk és nincs többé reményünk.

Az apostol tehát elindul e rendkívül csodás vállalat fogantatására. Azon a tengeren, melyen átkelni készül, világhódítók már máskor is vezettek keresztül hatalmas seregeket; ez volt a Xerxes, Nagy Sándor, Julius Caesar útja is; s midőn e roppant tömegeket kibontott zászlóikkal óriási felszerelésekkel átkelni látták, mindannyiszor azt mondták az emberek: „A világ urat fog cserélni!“ Ma, egy sajka négy ismeretlen férfival siet egyik parttól a másikig, s ezek Társusi Pál, Lukács, Silás és Timótheus; kétségkívül senki nem jegyezte fel utjokat, pedig ezek az emberek olyan országot jöttek alapítani, mely nem enyészhet el; hanem mi, kik ez országnak vagyunk polgárai annál hálásabban üdvözljük érkezésüket és áldjuk emlékezetüket.

A mi Tróászban történt, ismétlődik az Egyház minden időszakában és minden keresztyén lélek történetében. Ha igazán keresztyének vagyunk: mindnyájan hallottunk hasonló kiáltásokat, az erkölcsi és anyagi romlás vészkiáltásait és ezek a kiáltások mind a mi segítségünkért esedeztek. Megértettétek-e eme kiáltásokat? Teljesítettétek-e magasztos hivatásokat azokkal szemben?

Szalóci Pál. Bersier után.

A jövődőről.

Látszólag teljesen a jelennek él ez időszakban még mindenki. A földműves is, ki most takarítja csürébe és magtárába az életet.

Azonban mást is tesz. Gondosan félre teszi és kiválasztja a vetőmagnak valót.

A zöld ugarat leszántotta, a másikat megkeverte s így gondoskodik a jövődőről.

Hát az egyház?

Ugy, hogy az ifjakat nevelteti és a kidőlt proféták helyére új nemzedéket állít.

A leendő lelkészek és tanítók képezetése, kiválasztása első rendű feladat.

De én nem találok, hogy ez megfelelő gonddal végeztetik.

Sem *külsőleg*, mert kifogásom van a tanítás és tantárgybeosztás ellen, mely nagyon szkolasztikus, nagyon mekhanikus és csak messziről kerülgeti a célt.

Sem *belsőleg*, mert nem vagyok megelégedve azzal a gonddal, mely a jövő hordozói, az ifjú Timótheusok nevelésére fordítatik.

Midőn az orsz. ref. tanáregyesület kebelében a theologiai szakosztály megalakult, nagy örömmel hallottam az idevonatkozó fejtegetéseket. Velem együtt mások is reményelni kezdtek, hogy az ötvenes évek óta alig változott tantárgybeosztáson és elavult módszeren változtatni fognak.

Nem történt semmi.

Elmondhatjuk, hogy a régiek, apáink sokkal erősebb és alkalmasabb készültséggel léptek ki az életbe, mint mi és az utánunk következő nemzedékek.

Mi már csak tiszta szaktárgyakat hallgatunk és azontúl alig egyebet, legfeljebb studiumokat rápiáltunk.

Reformok kellene itt is, okos, bölcs reformok, melyek ifjú papjainkat kint az életben többre képesítik. Az előtt elég volt bizonyos formális képzés, azóta az élet nyomult előtérbe. Eleget kell e követelménynek tenni. Új tantárgyakra és új módszerre van szükség.

De ez a dolognak csak egyik oldala. A másik, a fő, a nevelés, a lelki és testi nevelés. Ez fogyatékos és ez van elhanyagolva. Ifjú hittanhallgatóink és tanítóink nagyon magokra hagyatva küzdenek. A viszony köztük és az iskolák között nagyon rideggé változott. Alig is van valami különbség theologus és jogász között e tekintetben. Jön az egyik és megfizeti a maga tandíját, vagy kikérve nyezi a maga kedvezményeit. Azután tanul, vagy nem tanul, a hogy lelke és környezete hozza magával, azután él úgy, a hogy a város élni szokott s a hogy a felnőtt emberektől, családoktól látja.

És még jó, ha a családi és társadalmi élet szabványaiába illeszkedhetik. Ha az élő emberek és tényleges viszonyok veszik körül és irányítják. De hát még a hol ez sincs, a hol a régi módi bentlakási intézmény nyügeiben vergődik! A hol elhagyatva és ellenőrizetlenül a hajdani szigorú szabályok által mérsékelt veszedelmek: kártya, vig élet, heverés és a dinomdánom hatása alá kerül.

Általános a panasz, hogy az itjabb nemzedék léha, könnyebb oldalról veszi az életet, tulkövetelő mások iránt és nagyon kegyelmes magával szemben és mindenekfelett, hogy nagyon önző és élvezethajhászó.

Lehetséges, hogy ezekben a panaszokban van némi igazság. Ha nem volna, nem panaszkodnának első sorban az érdekelt szülők. Nem merülne fel annyi megdöbbentő jelenség az ifjúság eladósodása tekintetében, a mely minden fogalmat felül halad. Magán kölcsön, váltó, korcsmai adósság, mester embereknél, másoknál felgyüjtött adósság és iskolai tartozások, meg nem fizetett kötelezettségek oly általánosakká lettek, hogy fegyelmileg már nem is büntethetők.

S mi az oka mindennek? Az, hogy magára hagytuk az ifjúságot. A jogászokat is, a többieket is, de azok még a legnehezebb körülmények között is oly tapasztalatokat szereznek, melyeknek később hasznát veszik. De a mi hittanhallgatóink, tanítóink, ebbe az életbe belepustulnak, belevész, ha más nem, a lelkök és a testök. Csak ritka szerencsés egyének bírják ki a kettős veszedelem nélkül.

Más elbánást kell hát velök szemben kezdeményezni. Meg kell szüntetni a mostani rideg ellenőrizhetetlen bentlakási rendszert. Vagy derék uri családokban kell elhelyezni őket, vagy alumneumokban mint a bási, vagy olyan internátusokban, melyek a nevelést részint intézmények és berendezések, részint a közvetlen felügyelet útján lehetővé teszik.

Gondoskodni kell rólok, nem kell teljesen magokra hagyni őket. Az egyház leendő papjait, tanítóit első lépésektől kezdve szeretettel kell körülvenni. *Meg kell őket válogatni, de neveltetésüket, tanítatásukat teljesen ingyenessé kell tenni s ennek fejében az iskola számára kell lefoglalni a mostani u. n. jótéteményeket.* S tanítani kell őket nemcsak formális módon, hanem az életre is és a szerint, a ki maga az *Élet*.

Gondoskodni kell a jövődőről, mint a hogy a földműves is gondoskodik, midőn a legszébb, legnehezebb magvakat készíti elő a vetésre és a földet is kellő munkával a vetés alá. De gondoskodni kell még jobban is a földművesnél, a ki az egyszer elvetett magot a jó Istenre bizza

s azután várja a gazdag aratást. Az emberi szív, az emberi lélek kényesebb plánta, mint a buza-
vetés. A jövődő biztosítása így több töredelmet
és fáradságot kíván.

Az a meggyőződés, hogy mindez nem-
csak okvetlenül szükséges, hanem lehetséges is.

Én is viseltem az ifjúsági élet sebeit és
azóta meg közlőrl láttam s látom teljes elhagya-
tottságukat.

Éreztem, láttam, látok s azért beszélek.
Azért sürgetem most, midőn mindnyájan a medve
bőrére alkudozunk, a mikor mindnyájan a jö-
vendő kövér madarát koppasztjuk, a jövődőről,
az ifjúságról való gondoskodást.

Elvész a nép, a mely tudomány nélkül való.
Elvész! De elvész még inkább a nép, melynek
ifjai magokra hagyatva szeretet és szív nélkül
nőnek fel.

Ne legyenek ilyenek a mi gyermekeink, az
iskola, az egyház, a nemzet sorsának letétemé-
nyesei, a jövődő Páljai és Timotheusai.

dr. Ferenczy Gyula.

A protestáns egyház és a szociálizmus.

Hogy a szocializmus létezik, kétségbe nem vonható.
Tág meghatározással mai viszonyokkal való elégtelen-
ség és az ezeken javítani akarás érhető alatta. A
szocializmus alapja tehát az elégtelenség, mely széles
társadalmi rétegeket hoz mozgásba. Ez az elégtelenség
mondhatni örökkévaló alapot nyújt a szocializmusnak,
mert mindenki, mindenütt teljesen elégedett soha nem
lesz.

A mennyire egy és biztos az alapja a szociáliz-
musnak, ép oly kevéssé egyöntetű a javítani akarás
módja. A communismustól kezdve, keresztül a nemzet-
közi világmegváltó forradalmi és a nemzeti, tehát a
hazaszeretet által megnemesedett szocializmuson, a
mindennapi kenyér biztosítására való szerény törekvésig
van kijelölve a javítás útja a szocializmus keretében.

A szocializmus az alsóbb néposztályokban kelet-
kezett s első sorban anyagi eredetű. Hullámzó gyűrűzés-
sel terjeszkedett s átcsapva szomszédos néposztályokra,
anyagi eredetével járó jellegét tulnyomó részben meg-
tartotta.

Lassan érlelődő tömegmozgalom előzte meg a
keresztyén egyház forma szerint való megalakulását is.
De a keresztyén egyházat szülő tömegmozgalom az
istentagadó, festett erkölcsű tekintélyek, elnyomó szere-
tetlenség idején a szellem, a lélek számára keresett és
talált megnyugvást, meglegedést, boldogságot e földi
életen keresztül is. E szellemi jellegű tömegmozgalom
nagy kiterjedtségű általános és intenzív volt s a világi
anyagi kérdéseket is a maga szellemében megoldotta:
az egymás közt való felebaráti szeretet, kölcsönös be-
csülés, valamint az egyének szorgalma és önuralma által.

A szocializmus újra akarja megoldani az anyagi
kérdést. Talán másként mint a keresztyén egyház meg-
oldotta? Talán homlokegyenest a protestáns egyház
tanításával, szellemével? Mintha az egyház ellen for-

dulna a szocializmus! Némely helyen az egyházból való
kiképzéseket idézett fel s lett a felekezetenküliség meg-
teremtője, más helyen pedig sajátosságosan éppen ez
időben nagyobb tömegekben nyilatkozott meg az új
szellemi életre való vágyakozás. Ez időbe esik a baptista
egyház állami elismerése is.

De hát ellensége-e a protestáns egyháznak a szo-
cializmus?

A keresztyén egyház megalapítása óta még egy
nagy szellemi mozgalom, a reformáció volt szükséges
a szellem felszabadulásához. A reformáció megteremtette
a felvilágosodottságra törekvést, az egyéniség elismerését,
szabadságát az erkölcsi korlátok között s az ezen alapuló
protestáns szellemi életet az iskolák által tartja fenn
alapjaiban.

A szocializmus mint a mindennapi (anyagias)
élettel elválaszthatatlanul összefüggő mozgalom, a tömeg
egyéneit megfigyelésre, személyes tapasztalatszerzésre,
az intézmények és az ügyek élén álló személyek bírál-
gatására, röviden önállóbb gyakorlati gondolkodásra
ösztönzi; így a tömeg értelmessége a tanulékonyág,
tehetség foka szerint különböző népnél más-más mér-
tékben emelkedik és midőn a szellemi érték a tömegben
is mind becsesebbé válik, megszületik a szocializmus
erkölcsi jellegű programpontja: az ember, a munkás-
ember megbecsülése. Ez végeredményként az egyéniség
elismerésének követelése. De míg a keresztyén egyház
minden egyes embert a Jézusban testet öltött lelki
jóság és szeretet által igyekszik összefűzni s úgy anyagi,
mint erkölcsi-szellemi tekintetben kölcsönös becsül-
lésben tartani, addig a szocializmus a keresztyén
egyházban idők folytán beállott differenciálódás (róm.
kath. — protestáns), a keresztyén egyházon kívül levők,
egyszóval a politikai nemzeti fejlődés iránya miatt az új
viszonyokhoz alkalmazkodva állami garanciával működő,
ellenőrizhető szervezeteket akar létesíteni az anyagi s
erkölcsi védelem eszközeül.

A protestáns egyház a felvilágosodottság s a mű-
velődésnek iskolák által való terjesztése által úgy az
államot, mint a szocializmust magasabb célok elérésére
közvetve segíti. A protestáns egyház szelleme tehát nincs
ellentétben a szocializmus végcéljával, sőt amennyiben
a protestáns egyház tanítása nem hatja át a tömeget,
szükség van a szocializmusra, mert vannak kérdések,
melyek szociális kiterjedt mozgalom által a protestáns
egyház szellemében oldhatók meg. Ezért a szocializmus
a protestáns egyháznak nem lehet ellensége.

Ebből pedig az következik, hogy a protestáns
egyháznak hivatása a szocializmust megnemesíteni a
protestáns lelki élet elterjedtebbé, intenzivebbé tétele által.

Mert megismétlődött a protestáns egyház tanainak
hirdetése dacára a keresztyén egyház alakulása előtti
társadalmi állapot. A különböző társadalmi rétegek
lassan-lassan szétváltak. Az egymásra utaltság surlódá-
sokat, ellenséges indulatokat vált ki közöttük. A felsőbb
rétegek az alantabb levőket általában nem igyekeztek
tanultságban — amennyire lehet — személyes érintkezés
kapcsán magukhoz, főlebb emelni. Rábízták ezt az is-
kolákra. És míg az iskolák csendben munkálkodtak, a
szellemi vezetés teljesen a magasabb képzettségű papok
kezébe ment át. Bekövetkezett az, hogy a papok —
nem kivétel nélkül — a tanítóban nem munkatársat
láttak, hanem csak egy egyházi alkalmazottat. Maguk
pedig hetenként egyszer saját szellemi terméküket vagy
más prédikációját fordították az igehirdetésre. Azonkívül
a lelkeszszel is megtörtént, hogy csupán egy társadalmi

a tanuló ifjúság jelenletében, a diszteremben. Rektor a szabadság, egyenlőség, tesvériség eszmének eredetéről, megvalósításáról és a társadalmi átalakulásról értekezett. Az egyházkerület Dávidházy János esperes, Debrecen városát Oláh Károly tanácsos, Roncsik. Lajos főszámvevő, a debreceni ref. egyházat Jánossy Zoltán és Szele György lelkészek képviselték. Több vidéki lelkész és szüle is jelen volt ez ünnepélyen, mely az ifjúsághoz intézett buzdító, a megjelentekhez és képviselőkhez köszönő beszéddel végződött.

Kívánatos volna, hogy ez az ünnepély a mult iskolai év lelépő hivatalnokainak és a tanuló ifjúságnak bevonásával tétetnek teljesebbé.

Az akadémia eddig teljes autonomiát élvez a maga funktionariusainak megválasztásában. Ezeket hát csak bejelenti a felettes hatóságnak, a melyek a választás tényét, ha az szabályszerűen folyt le, tudomásul veszik. Nincs hát, aki a beiktatást eszközölje. Ezt tehetnének a mult évi rektor és dékánok.

Sokkal nagyobb hiánya a megnyitásnak a tanuló ifjúság (és a tanítóképezdeji és gimn. tanárok) távol maradása, a minek oka a beiratkozási rendszerben keresendő. A tanuló ifjúságot rendszeres meghívással a rectori székfoglalónak közvetlen a megnyitósteni tisztelet utáni helyezésével ugyanis be lehet és be kell vonni az ünnepély keretébe. És ez meg is történt ez alkalommal. Azok az akadémiai hallgatók, a kik szeptember 9-ig tényleg beiratkoztak, el is jöttek. Az a baj azonban, hogy az akadémiai hallgatók nagy része szept. 15-ig, sőt részben okt. végéig sem iratkozik be.

A lefolyt iskolai évben szeptember 9-ig nem iratkozott be a joghallgatók fele, a teológusoknak egy harmadrésze. Szeptember 15-ig beiratkozott a teológusok $\frac{3}{10}$ része, a joghallgatók $\frac{2}{3}$ része. Az elmaradtak október folyamán iratkoztak be püspöki engedéllyel.

Ezt az eljárást okvetlen módosítani kell. Erre az álláspontra helyezkedett maga a kerület is, mely e tárgyban az ak. tanácstól előmunkálatot és javaslatot kér. De addig is elhatározottat és akad. igazgatónak utasításba adatott, hogy az iskola megnyitása után jelenkezőktől elmaradásuk okát követelje, beiratkozás engedélyező határozatát ez alapon hozza és azt a tanárok előtt való utólagos beiratkozás eszközésére írásban is kiadja. Mindez hozhat némi javulást, állandó orvoslás azonban csak a püspöki felvételi jog szabályozásával lehet reményleni.

Az egyes tanár uraknál való beiratkozás szeptember 9—15-ike közt történt. Az előadások, leszámítva a közbeeső vizsgálatok miatti rövid szünetet, kivéve a dr. Ozory István jogtanár ur által hirdetett tárgyakat, ki nehéz betegsége miatt csak későbbben, október 1-én állhatott sorba, a rendes módon és előadókka a közzétett tanterv szerint pontosan megkezdődtek.

A mult évitől mégis annyi eltéréssel, hogy dr. Barta Béla tárgyait dr. Kovács Gábor újonnan megválasztott tanár vette által és hogy az időközben Kassára távozott dr. Helle Károly tárgyai des Conbes Henrik ügyvéd urra, mind rendkívüli előadóra bizattak. A dr. Helle Károly választatott meg, ki hivatalát a második felévben kezdte meg és székfoglalóját csak az 1906—7-ik iskolai év folyamán fogja megtartani.

Az iskolai év azért nem mulott el ilyen ünnepély nélkül. Az újonnan megválasztott tanárok közül dr. Kun Béla és dr. Kovács Gábor 1905. november 12-én adták meg székfoglalójukat. Értekezéseket, mely diszes közönség hallgatott végig s melyen Kiss Áron püspök is meg-

jelent, évkönyvünk is közli. Amà kitüntetésről azonban, mely dr. Kovács Gábor sub auspiciis regis doktorrá avatásával és Balogh Ferenc érdeemes kartársunk 40 éves, dr. Erdős József theol. tanár 25, illetve 18 éves jubileuma alkalmával iskolánkat érte, itt kell emlékezmem.

Dr. Kovács Gábor felavatása 1906. április 27-én történt Kolozsvárott, a Balogh Ferenc jubileuma pedig a tavaszi kerületi gyűlés alkalmával folyt le május 22-ikén. Külsőségeiben is hatalmasan sikerült ez a szép ünnepély. A gyűlési tagok, a városi közönség és az ifjúság teljesen megtöltötték a főiskolai disztermet, melynek emelvényén az ünnepelt, az üdvözlő szónokok és azok élén gróf Dégenfeld József főgondnok foglalt helyet. Megható volt a megtisztelt szép beszéde, melyben minden kitüntetést az ő kollégiumra hárított vissza és a debreceni egyetemet aposztrofálta.

Ennek az egyetemnek az ügye hatalmas lépéssel haladt előre ez évben. A kerület elhatározta két új egyetemi tanszék betöltését a bölcsészeti szakon, melynek az igazgató tanácsban képviselőt is adott. E két tanszék lesz az első classica philologiai és az első magyar nyelv és irodalmi tanszék. Történt még más is. Elhatározottat az új gimnázium épületnek a Csokonai-kerten túl és Péterfia elején való felépítése és a főgimnáziumnak a kollégiumból való kitelepítése. Ez a határozat első sorban a gimnázium érdekében hozott, de javára lesz a létesítendő egyetemnek is, melynek helyisége a kollégiumban így készen áll. Azután nagy dolgok történtek az egyetemi alapítványok létesítése és gyűjtése körül. Mezőtur az egyetemi ünnep alkalmából melyen közülünk akad. igazgató, Balogh Ferenc és Jánossy Zoltán lelkész vettek részt 3000 korona. Nagybánya pedig 4000 koronás alapítványt létesített. Mások is adtak e célra, maga a főgondnok többet 4000 koronánál. Bagossy Sándor törökszentmiklósi földbirtokos 1000 koronát, Reichmann Armin 3000 koronát, néhai Sesztina Lajos nagykereskedő 4000 koronát, néhai Hegyi Mihályné 40.000 koronát egyesek és egyházak (különösen a nagybányai egyházmegyeiek) kisebb-nagyobb összeget. És adni fognak még többet, mert ez az egyetem nemcsak ref. vagy prot. egyházak egyetemes közszükséglete, de az alföldi magyarság létérdeke és a magyar kultúra követelménye is. Ez évben rendeztetett a debreceni ref. egyház 100 ezer koronás tanszék alapítványának sokáig huzódó ügye is.

Sok hagyományozás történt, az u. n. családi alapítványi ösztöndíjakra. Nincs jogunk a kegyes alapítók magán dolgaiba beleavatkozni és szívesen veszünk minden jó indulatot, mely a kollégium felé irányul, de arra rá kell mutatni, hogy ezek a családi ösztöndíjak nem a legtehetségesebb tanulókat vonzák a főiskolába s nem is szükségesek ahhoz, hogy a szegénysorsu jó tanuló kollégiumunkban tanulhasson. Nagy ideje volt azért, hogy a kerület kimondja, miszerint a családi alapítványok is csak jó tanulóknak adandók. Ideje lett volna annak is, hogy a 48 előtti alapítványok rendi korlátozása megszüntettesék, de ez még a jövőre vár. Azt azonban már ma is megállapítjuk, hogy a csaknem félmillió koronára rúgó alapítványok lehetővé teszik, hogy a szegény sorsu tanulók minden szorosabb kikötés nélkül is segélyben részesüljenek, ha csak egyáltalában jól tanulnak s nincs szükség arra, hogy a kegyes alapítók jótékonyága egy-egy családra, helyre, szűkebb környezetre korlátoztassék. Közintézményeink és alapjaink fogyatékosak, ezeket kellene kiegészíteni, pótolni és erősíteni. Ilyen célra is létesült egy nagyobb alapít-

vány, néh. Karap Móric 16 ezer koronás hagyományából.

Az ifjuság egyetemes szükségleteit illetőleg lakás, diák otthon, konvictus stb. azonban alig történt valami, ha csak a kollégium átalakítását, a gáz és vízvezetési teendőket s az ifjusági otthonra vonatkozó tanári javaslatokat ilyenek nem tekintjük. A bentlakási rendszer átalakítása is feletébb sürgős volna külsőképpen is, a coetus rendszer megszüntetésével, a folyosók beüvegezésével, külön tanuló, társalgó, zene és dohányzóhelyiségek kijelölésével s belsőképpen is felügyelő tanárok bentlakásának rendszeresítésével, a pipázást s káros szórakozást korlátozó szabályzatok életbeletetésével.

Igazgató javaslatára ilyen irányban határozott a kerület s ilyen irányú előmunkálatokra adott megbízását a tanárkaroknak és gazdasági tanácsnak.

Ideje is, mert az az eredmény melyet a a tanuló ifjuság felmutat gyenge.

Az idevonatkozó adatok különben a következők:

A jelen tanév I-ső felére beiratkozott:

a) Hittanhallgató: I. éves 51, II. éves 36, III. éves 34, IV. éves 30. Összesen: 150 (+ 31) b) joghallgató I. é. 80, II. é. 79, III. é. 39, IV. é. 12 az előző évi létszámnál kevesebb: 25-el.

Bentlakást nyert:

a) hittanhallgató 44.
b) joghallgató 19 összesen: 63.

Főtiszteletű püspök ur engedélyével a beiratkozott 30 rendes és nyilvános negyed éves hittanhallgató közül kiségitő segédlelkészi minőségben 18 az az tízenyole hallgató bocsátott ki. A modern nyelvre és pedig

a) a németnyelv és irodalomra beiratkozott I. félévre: hittanhallgató 36, joghallgató 7, összesen: 44.

b) az angol nyelv hallgatására kezdők: hittanhallgató 42, joghallgató 18, összesen 60, haladók: hittanhallgató 18, joghallgató 1, összesen: 19.

c) a francia nyelv hallgatására kezdők: hittanhallgató 0, joghallgató 6, összesen: 6, haladók 4, hittanhallgató 1, joghallgató 3, összesen: 4, a három nyelvre együtt: 133 akadémiai hallgató iratkozott be.

Ugyanezen adatok a 2-ik félévről következőképpen alakultak:

Az 1905—06. tanév második félévben volt: végzett hittanhallgató, 3. negyedéves hittanhallgató 31, harmadéves hittanhallgató 34, másodéves hittanhallgató 37, első éves hittanhallgató 48, összesen: 153.

A negyedéves hittanhallgatók közül csak 8 tartozkodott collegiumunkban, 23 pedig káplán. exmissión volt.

Az elsőéves hittanhallgatók közül 1 meghalt, úgy hogy az elsőéves hittanhallgatók tulajdonképpen létszáma 47.

A folyó tanévben theol. alapvizsgálatot tettek: 31-en és pedig általános jeles eredménnyel 3-an, u. m. Bán István, Somogyi József, Szele Miklós. Általános jó eredménnyel: 5-en, u. m. Bakos Sándor, Harsányi László, Nyíri Kálmán, Váczy Ferenc, Torma Béla. A többiek kielégítő eredménnyel vizsgáltak; három azonban egy év mulva teendő új teljes alapvizsgára utasított.

Az első félév végén elégtelen osztályzatot nyert: 2. negyedéves 5, harmadéves 2, másodéves 6, elsőéves theologus, összesen: 15.

Az első félévi rendes szigorlatok idején nem tett vizsgálatot: 5 negyedéves, 3 harmadéves, 6 másodéves, 6 elsőéves theologus, összesen: 20.

A kik azonban a pót és javító vizsgálatok idején úgy az elégtelen osztályzatúak, mint vizsgát nem tettek

mindannyian előállottak a vizsgálatokra, kivéve közülök két elsőéves hittanhallgatót, kik a második félévre nem is jöttek vissza, s kiket épen ezért a fentebb adott létszámba nem is vettünk föl.

Ujjonnan jött két 3 th., 1, 2 th. és 1, 1 th., kik már benne vannak a fentebbi létszámban.

Joghallgatók. Az 1905—6. tanév I-ső felére beiratkozott: I-ső évesek közül rendkívüli hallgató volt: 15. 2. félévre beiratkozott: I é. 65, II é. 86, III é. 35, 193, IV. éves joghallgató 7, összesen: 210, félév folyamán kimaradt 4.

Párbeszédi vizsgát tett az I-ső félév végén: jeles eredménnyel 21, jó eredménnyel 45, kielégítő eredménnyel 38, elégtelen osztályzatot nyert 52, vizsgálatot nem tett 50, összesen: 102.

Pót és javító vizsgát tettek: jeles eredménnyel 3, jó eredménnyel 5, kielégítő eredménnyel 27, összesen: 35.

A modern nyelvek közül hallgatták: a német nyelvet 8, az angol nyelvet 17 a francia nyelvet 19, összesen: 34.

Párbeszédi vizsgát nem tettek vagy elégtelen osztályzatukat kinem javították s ezért lecke könyvük látamozva nincs. I. év 25, II. 21, III. 13, IV. 6, összesen: 65

A modern nyelvek hallgatására beiratkozott a II. félévre: a német nyelvre 1, az angol nyelvre 9, a francia nyelvre 21, összesen: 31. Junius 30-iki előtt időben kilépett 4 tanuló.

Elégtelen osztályzatot nyert a hittanhallgatók közül 24 nem kolloquált 22 elégtelen osztályzatot nyert a joghallgatók közül 32 nem kolloquált 40 félévét vesztette 5 joghallgató.

Hát bizony ez nem a legkedvezőbb eredmény, de nincs alatta az országos átlagnak s reméljük, hogy jövőre javulni fog. Az idén a szerencsétlen politikai viszonyok is sokat zavarták az ifjuságot. Alig lehetett őket fékentartani. Népgyűlések, congressus rendezése izgatta őket. Ezeket ugyan az iskolai hatóság nem engedélyezte, de ezekre a politikai hatóság nekik mégis segédkezett adott. Így aztán azon se csudálkozhatni, ha az ifjuságnak egymásközi élete is eléggé békétlen és zaklatott volt. Az ifjusági egyesületek önképzőkörök működését is felzavarta e szenvedély s a régi jó békés viszony egyes tulvérmes vezető hibája miatt az akadémiai ifjuság alkotó részei között többször megzavartatott és azután is alig állott helyre. Több kényszer szerű kilépés történt és a becsületszéknek is többször összekellett ülniök. Ez volt egyik oka, hogy az akad. tanács ismételtén foglalkozott az idén az ifjusági egyesületekkel és elhatározta, hogy személyi és kormányzati ügye e célból összehívott és a felügyelő tanár vezetése alatti gyűléseken tárgyalhatók, hogy megerősített költségvetés nélkül egyesület sem működhetik, hogy fegyelmi büntetésben részesült tanulók ifjusági egyesület élén nem állhatnak, hogy a nagyközönséghez és azokhoz a kik nem a társulat tagjai, felhívásokkal nem fordulhatnak stb.

Szabályzatot dolgozott ki az akad. tanács az ifjusági egyesületek pénzkezelésére nézve. E munkálat, melyet Rózsa Sándor főisk. pénztárnok készített, a kerület elébe terjesztetnek a jogkari dékán útján erős felügyelet és ellenőrzés alá vetette a mult hibái és mulasztásai miatt sok kárt szenvedett jogakadémiai s.-egylet pénztárát. Az eredmény dr. Tóth Lajos dékán jelentése szerint teljesen megnyugtató.

E korlátozásokkal elentétben mindent elkövetünk arra, hogy az ifjuságot a kártyázástól, kávéházi szórako-

zásról elvonjuk. Így mindenben elősegítettük az akadémiai torna és zene kör létesítését és a főiskolai torna termet hetenként 3 órára nekik felajánlottuk. És másképen is bevonni igyekeztünk az ifjúságot, hogy a Nyilvános olvasóterembe, zenével, modern nyelvekkel foglalkozzék.

Ez a törekvésünk ez időszerint nem vezetett még eredményre. Az ifjúság nem lehet jobb mint a társadalom maga. Saját egészségét, szülei pénzét egyformán pazarolja. Feltűnő jelenség ujabban egyes tagjainál az eladósodás. Soha annyi panasz és feljelentés nem érkezett ez irányban, mint ez évben és a panaszok a teológusok ellen is irányulnak. Legációi elszámolással 15-en maradtak el.

Keményebb nemzedékre és gyors intézkedésekre volna szükség, de minden körülmények között az első sorban érdekelt szülők, a társadalom és az iskola közbelépésére.

Az iskola közbelépése azonban nem állhat egyedül a vizsgák színvonalának emelésében, noha az igazságos szigorúság és a jogos többkövetelés e tekintetben is hozhat némi javulást. A ki dolgozik s el van hasznosulva, az nem szorult rá az ártalmas kedvtöltésekre. Ez az oka, hogy a jogi-kar még most sem határozhatta rá magát, hogy a párbeszédi vizsga kényszerének eltörlését kéri, holott ennek fentartása miatt hallgatóink száma 3 év alatt 20—25 százalékkal csökkent, hanem e helyett a párbeszédi vizsgák rendezéséről terjesztett be a kerülethez egy indokolt javaslatot. Ez a javaslat az m.-szigeti kartársaknak adatott át véleményezés végett. Teljes joggal reméljük, hogy ez mindenben csak az ügy javára fog szolgálni s a kerület döntése ez alapon a jövő ősszel már megtörténhetik.

Az egyházkerület és annak elnöksége-bizottságai ez évben is jóakaró gondoskodással viseltettek iskoláink és azok közt az akadémiák s azok érdekei iránt. Különösen gróf Dégenfeld József főgondnok, ki az aldozatkészségben, de az iskola fejlesztésére vonatkozó munkálatokban is mindig az első sorban áll. Neki köszönhetjük, hogy az igazgató tanácsban a három akadémiai szék közt régóta folyó vita a képviselő kérdésére felett egy oldatott meg, hogy mind a három szak ott képviselőt kapott s vele az egyházkerület oszlop-embereinek támogatásával fogjuk elérni, hogy a képviselő ügye mind a kerületen, mind a Főisk. Gazdasági Tanácsban úgy rendeztessék, hogy e helyeken mind a három akadémiai szak állandó képviselőt nyerjen. A főgondnok az új gimnázium építési mozgalomnak élén áll, rá támaszkodva indult meg az újabb egyetem fejlesztési törekvés, neki köszönhető, hogy a gimnázium és tanítóképző a jövő-menő ideiglenes erők helyett egy-egy tanári állást kapott s hogy az egészségtan. a torna tanítására alkalmas javaslatok mentek által. Mindennél ott van, a hol kollégiumunk és egyházunk érdekéről van szó. A tanári fizetések korszerű rendezési kérdésében is ő exponálja magát. Helyesléssel találkozott azon terv, mely a főiskola tiszadai ingatlanainak parcellázásával circa 50—70,000 kor.-val növelte volna az iskola bevételeit. E terv azonban egyelőre lekerült a napirendről, de ismét felfog bukkanni, mert a Főiskola a több bevételt nem nélkülözheti. A fejlődő igények, a verseny, de első sorban az iskola kulturális missziója az intézmények javítását, újabb tanerők beállítását, az egyenlő teljesítmény mellett minden indok nélkül alacsony fizetések emelését követeli. A debreceni kollégium vezető szerepét és helyét csak úgy őrizheti meg, ha tanárai első rangú tehetségek lesznek. Ilyeneket pedig csak akkor tud az iskola állandóan lekötni, ha fizetésök lega-

lább annyi lesz, mint a mit az állam megad. A mi tanári állásaink akkor se lesznek egyenrangúak az államiakkal, mert mi mind az egyház, mind a társadalom irányában nagyobb terheket viselünk és irodalmilag is alig kereshetünk valamit. Ehez nem alkalmas a hely és közönségünk nincs. Nálunk a tudományos szak, vagy más foglalkozás nem jövedelemmel jár, hanem biztos kiadással. E szempontból kell bírálni a tanáraink irodalmi működését és egyéb elfoglaltatását, melyről a következő adatokat terjesztem elő.

Dr. Kun Béla jogakad. tanár. A máramaros—ugocsa egyházmegye főjegyzője. A harmadik rend (D. P. L.) Debrecen; Kálvin egyház alkotmánya. (Székfoglaló) Az akad. tanács jegyzőkönyvei 12 drb.

dr. Haendel Vilmos. Bevezetés a jog és államtudományba. Selmeczbánya.

Balogh Ferencz:

1. Magyarországi protestáns egyházak története. Debrecen, 1905. (Az egyházkerület tulajdona.)

2. A keresztyén egyháztörténelem. II. korszak. 2-ik tömörített kiadás. u. o. 1905.

3. Dogma történelmi mozzanatok. 2-ik javított kiadás. u. o. 1906.

4. A debreceni jogakadémia keletkezése és fejlődése. u. o. 1905. (Kiadta a joghallgatók önképző társasága).

5. Magyar protestáns történelmi cikkek a Hauck-féle „Real Encyclopedie für die prot. Kirche“ idei kötetében Lipse; és ugyanazok azon vállalat angol kiadásában, New-York.

6. Emlékezés Szegedi Kiss István felett. Mezőtur. Balogh Ferenc.

Eröss Lajos ny. r. tanár, egyházkerületi tanácsbíró és levéltáros, e.-i konventitág, a Magy. Prot. I. választmányi tagja.

a) Apologétika. Debrecen. Kiadja Hegedüs és Sándor. 356 oldal. Ára kötve 8 korona.

b) Buddhista katechismus. (Fordítás). Debrecen, kiadja Hegedüs és Sándor. 82 oldal. Ára 2 korona.

c) Lelkipásztori szolgálat helyben és vidéken.

Csiky Lajos.

Imádságok és elmélkedések evangélikus reformált vallású ifjak és leányok számára. A békésbányai ev. ref. egyházmegye lelkész egyesületénél pályadíjat nyert mű.

Gyakorlati bibliamagyarázat, szoros értelemben vett egyházi beszéd és homília. Homilétikai tanulmány. Megjelent a Theol. Szaklapban és külön lenyomatban.

Imádkozó nő. Második kiadás.

Rákóczi neveltetése. A népiskolai kézimunka tanítása. A szép, a jó és az igaz. Neveléstani cikkek a Magyar Pestalozzi hasábjain. Végezte a dékáni s gym. lelkészi teendőket.

Dr. Erdős József.

a) Az ujszövetségi Kánon fordításairól. Tanulmány. Az Egyetemes Philologiai közlöny 1906. évi III—V. füzetében és önállóan is. Budapest, 1906. 43. lap.

b) Pál apostol római levele. Tanulmány, A Protestáns Szemle 1906. évi 3., 4., 5. füzetében. 50. lap.

c) Az ujszövetség Károli-féle fordításának revisiójában és egyeztetésében tevékeny részt vett.

Dr. Jászy Viktor. Tömeg pszichologia. 1905. Vezette a munkások cseli tanfolyamát. Emlékezés március 15-én. (Oratorium.)

Dr. Ferenczy Gyula akad. igazgató, végezte a megbízatás folytán rá háruló teendőket, tartotta rektori székfoglaló értekezést, az október 31-iki reformációi és

a május 19-iki Bocskay emlékbeszédet. Szolgált a munkások esteli tanfolyamán, egyházi és ünnepi alkalmakon helyben és vidéken. Szerkesztette a Debr. Prot. Lapot. Dr Kovács Gábor.

1. Die Reform des bäuerlichen Erbrechts in Ungarn. Megjelent a Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft. Tübingen. 1906. évi folyamában a 100—120 oldalon és külön kiadásban is.

2. Pénzügytan. (Államgazdaságtan). Budapest 1906. Stampfel-féle könyvkiadóhivatal. (Révai testvérek irod. intézet r.-társaság) kiadása.

3. Birálatok könyvismertetések és kisebb cikkek a közgazdasági szemle 1905. és 1906. évfolyamában:

- a) Közgazdasági Tankönyv. (1905. júliusi füzet.)
- b) Népesedési politika (1906. évfolyama 55. és köv. oldalak.)
- c) Magyar fajpolitika (1906. évfolyam 63. old.)
- d) Kereskedelmi kamarák. (1906. évf. 163. old.)
- e) Pénzügytan. (1906. évfolyam. 135. oldal.)
- f) Felső elsasi mezőgazdasági monographia. (1906. évfolyam. 137. oldal.)

g) Pénzügytörténet. (1906. évfolyam.) (432. oldal.)

4. A népesedési elmélet újabb fejlődése. Jogtanári székhelyű értekezés. Megjelent az Évkönyvben (1—80 oldal) és külön kiadásban is. E tanulmány egy része hasonló címen kiadott a Közgazdasági Szemle, Budapest 1906. évfolyama (217—229 és 322—335. old.)

A dr. Kovács utóbb említett értekezése az évkönyvre irányozza a figyelmet, mely a múlt héten jelent meg és küldetet tszét s melyben az év történetére vonatkozó adatok bővebben megolvashatók. Szerettem volna ezeket terjedelmesebbé és tanulságosabbá tenni, az igazgatói székhelyű értekezés, jelentések felvételével s más az iskola és a tanuló ifjúságra vonatkozó közleményekkel, de a nagy értékű székhelyű értekezések folytán az évkönyv már is terjedelmesebb lett. Még azt jegyzem fel, hogy a tanév bezárása jun. 11-ikén történt s hogy a szokásos elköszönések a díszteremben a főgondnok jelenlétében folytak le.

Ezután történt a jövő évi akadémiai vezetőség megválasztása.

Akadémiai rektor és közigazgató lett dr. Haendel Vilmos, theol. dékán dr. Erdős József, jogkari dékán dr. Kun Béla, bölcsészkar képviselője dr. Ferenczy Gyula, Junius hó 21-én folyt le a Pécely zárt pályázati verseny. Részt vettek benne hatan: Szele Miklós, Tarnóczy Lajos, Igyártó Sándor hittanhallgatók, Kovács Lajos, Fehér Károly, Bodnár Béla jh-k. A pályatétel volt fordítás görögből és rövid fogalmazás latinul. A görög fordítással ketten próbálkoztak, Szele Miklós és Tarnóczy Lajos, a kettőjük közül sikeresen fordított Szele, kinek 40 korona pályadíj ítéltetett. A latinból Kovács Lajos és Bodnár Béla dicséretet érdemeltek, de elismerés illeti a többieket is, ha másért nem, azért, hogy mertek és készségüknek és jóakaratauknak tanujelét adták.

Jóakaratot kérek én is iskolánk iránt, melynek az évi történetéről az adatokat ime közreadom és röviden a következőkben foglalom össze: Az izgatott politikai és társadalmi viszonyok között, melyek hulámcsapását a kollégium is megérezte, a rendet feltudtuk tartani és az iskola működése, külső és belső fejlesztése ez évben sem szünetelt. A kollégiumi épületen nagy átalakítások vétettek foganatba. Komoly előmunkálatok készültek a tanuló ifjúság érdekében. (Diák otthon, bentlakási ügy; felügyelet, párbeszédi vizsgák). Az iskola 2 egyetemi, 1 gimn. és 1 tanítóképezdei tanári székhelyűvel bővült s a

kollégium, különösen az egyetem részére nagy alapítványokat kaptunk.

Még csak egyet kívánok feljegyezni. A kollégiumi szolgálak s tanárok kezdeményezésére 50—100 korona lakbér pótlékot kaptak és számukra emberhez illő helyiség jelöltetett ki. Ez is jelent valamit.

Debreczen, 1906. június 30.

Dr. Ferenczy Gyula,
1905—6. évi akad. igazgató.

Tájékoztás a debreceni Főiskola 1906—07. tanévére.

A debreceni ev. ref. theológiai és jogi akadémiánál a javító és pótkollokviumok iránt szeptember 1. déli 12 óráig kell jelentkezni az illető dékáni hivatalokban; magok a kollokviumok szept. 3. d. e. 9 órától tartanak, mely határidőben a dékáni hivatalban az érdekeltek pontosan jelenjenek meg.

Alapvizsgálatok iránt a kellőleg felszerelt kérvényeket úgy a theológiai, mint a joghallgatók szeptember 4-én délig nyújthatják be a dékáni hivataloknál. A theol. alapvizsgálat, valamint a jogi alap és államvizsgálatok szeptember hatodik napján reggeli nyolc órákor kezdődnek.

Bentlakásért közvetlenül az akad. igazgatóhoz kell folyamodni, míg a tandíjkezdmény s tápintézet elnyerése iránt az akadémiai tanácshoz intézett kérvények augusztus hó huszadik napjának déli 12 órájáig az illető dékáni hivatalokhoz adandók be. E kérvények elintézéséről az akad. igazgatóság szept. 2. napján a hirdetési táblán közzéteendő kiírás útján értesíti az illetőket.

A tanév ünnepélyes megnyitása 1906. szept. 10. napján fog történni, a nagytemplomban d. e. 9 órákor kezdődő istenitisztelettel.

Akik akadémiai hallgatók felvételnél óhajtanak, kellő bizonyítványokkal ellátva, személyesen jelentkezzenek a háznagy hivatalban, hol a bizonyítványok átadása után teendőkre nézve a további utasítást megkapják.

A felvételre jelentkezett egyének az igazgató által bevételéről a hirdetési táblán közzéteendő értesítés után, a kitűzött időben, a törvények aláírása, beiktatási, tan és egyéb díjak befizetése s nevének az anyakönyvben való beírása végett a háznagy hivatalban megjelenni kötelesek, amikor a törvények aláírására bocsátatnak, a beiktatási és tandíjat, egyidejűleg az előző tanévről, vagy tanévekről szóló összes tartozásaikat befizetik; az anyakönyvbe nevéket beírják, a rovatokat kitöltik s ezáltal magokat az akadémiai törvényeknek alárendelik.

Az akadémiaiba való első felvételkor 5 korona 20 fillér beiratási díj fizetendő.

A tandíj az akadémiai tanszakokon egész évre 60 korona. A tandíjon felül minden joghallgató és minden hittanhallgató kórházi és tisztogatási költség címén még 6 korona 20 fillér évi járulékot, továbbá a könyvtár gyarapítására félévénként két-két koronát fizet. A tisztántuli ev. ref. egyházkerület közgyűlésének 1901. évi május hóban hozott 90 számú határozata értelmében, az 1901. szeptember 1-én életbelépett főiskolai betegsegélyező pénztárnak minden főiskolai tanuló kötelezett tagja s az akadémiai hallgatók e célra évenként és fejenként fizetnek 6 koronát, félévi egyenlő részletekben, amely díj senkinek el nem engedhető. E díj

fejében a fennálló szabályok korlátain belől ingyenes orvosi kezelést, gyógyszerert és kórsázi ápolást nyernek betegségeik esetén.

A theologiai tanulók közül: egész tandíjat egy sem fizet, fél tandíjat vagyis 30 koronát fizet a létszám $\frac{5}{6}$ része, — negyed tandíjat, vagyis 15 koronát fizet a létszám $\frac{1}{6}$ része. Ezen utolsó hatodrészből az ujonnan jött, teljes szegény és sem tápintézeti kedvezményben, sem ösztöndíjban nem részesülő theologiai hallgatók közül 4 tandíjmentesen is felvehető. A joghallgatók közül: egész tandíjat, vagy 60 koronát, a létszám $\frac{4}{6}$ része fél tandíjat, vagyis 30 koronát fizet a létszám $\frac{1}{6}$ része, — negyed tandíjat, vagyis 15 koronát a létszám $\frac{1}{6}$ része. A 15 koronás tandíjfizetés kedvezményében csak azok a szegény és legalább jó osztályzatu bizonyítványal bíró tanulók részesíthetők, kik sem tápintézeti díj kedvezményében, sem ösztöndíjban nem részesülnek.

A magasabb tanfolyamokat hallgató akadémiai tanuló (3. és 4. évesek) tandíjkezdésében rendszerint nem részesülnek.

Az évi tandíj két részletben, a beiratkozásra kitűzött idő alatt munatlatlanul befizetendő. A járulékok az első felévi részlettel együtt szedettnék be. Beiratkozásra jelentkezés előtt az előző tanévi iskolai hátralékos tarozások haladéktalanul befizetendők.

Bentlakási díj egész évre negyven korona, mely a tanév elején, beköltözés előtt egyszerre fizetendő. Ezen díj lefizetése nélkül ideiglenes lakás sem nyerhető.

A tápintézet tagjai: a) ingyenesek, b) évi 60 korona pótdíjat, c) évi 100 korona pótdíjat, végre d) évi 180 korona egész tandíjat fizetők. Minden tápintézeti tag — az ingyenes is — térítéki eszközök használati címén egy évre 8 koronát fizet. A díjak 2 részletben előre fizetendők és pedig, mivel a tápintézeti étkezés már szeptember 4. napján kezdődik, fizetni köteles:

1. tanév kezdetekor a 180 koronás 94 koronát, 1. tanév kezdetekor a 100 koronás 54 koronát, 1. tanév kezdetekor a 60 koronás 34 koronát, 1. tanév kezdetekor az ingyenes 4 koronát, 2. február 1-én a 180 koronás 94 koronát, 2. február 1-én a 100 koronás 54 koronát, 2. február 1-én a 60 koronás 34 koronát, 2. február 1-én az ingyenes 4 koronát.

A tápintézetnek tagja lehet minden rendes nyilvános akadémiai hallgató. Ingyenes és 60 koronás pótdíjas helyekre csak jeles vagy legalább jó osztályzatu és kifogástalan magaviseletű ifjak vehetők fel. Elégtelen osztályzatuak nem részesülhetnek díjfizetési kedvezményben. Nem protestáns vallású hallgatók csak 180 korona egész díj fizetése mellett vétethetnek föl, ezt a teljes díjat azonban ily célra tett alapítvány is fedezheti.

Az egész díjas helyért folyamodó, kérvénye mellett csak iskolai bizonyítványát (indexét) mutatja be. Ellenben a kedvezményes helyért folyamodó, iskolai bizonyítványain kívül, a kérvényhez csatolja: a) a maga és szülei szegénységi vagy vagyoni bizonyítványát; b) az illető lelkész ajánló levelét, melyben a folyamodó családjának helyzete családtagok száma, kora, keresete stb. feltüntetendő; c) a községileg hitelesített adókönyvi kivonatot.

Az esedékes díjak befizetése előtt a tápintézetben étkezni nem lehet. Bármely fizetési határidőben 3 napi késedelem a szülők értesítését. 10 napi késedelem a jótétemény elvesztését vonja maga után. A befizetett tápintézeti díjak kilépés esetén nem adatnak vissza. A tápintézetben az étkezés — mint fentebb jelezve volt —

szeptember 4-ik napján kezdődik és tart a szorgalom szakok napjain június utójáig.

Rendkívüli theologiai hallgatóul akadémiaikon senki fel nem vehető.

Az 1906—1907. tanévben az akadémia igazgatója dr. Haendel Vilmos; jogakadémiai tanár s egyetemi magántanár, — a theologiai kar dékánja Dr. Erdős József theol. akad., — a jogi karé pedig Dr. Kun Béla jogakad. tanár lesz.

Az akadémiai igazgatóság.

A kis-szántói ev. református egyház történelme.

(Folytatás.)

Alighogy megnyerik Dobozy Mihály választát, confirmálás céljából közlik azt nyomban az új birtokossal Lányi Józseffel is, a kit egyszersmid a templom építésben való segítségére is felkérnek az alábbi kérvényben.

„A Méltóságos Földes Urasághoz, Méltóságos és Nagyságos Lányi József Kegyes Patrónus Urunkhoz nyújtandó alázatos Instantiája a Kis-Szántói Rfta. Ekklésiának.

Métóságos Földes Ur! Kegyes Patrónus Urunk! Alázatosan jelentjük Kegyes Grátiája szerint való Parancsolattýára, hogy a Mennyire végére mehetünk Kömiveseknek, Ácsoknak relationalis calculatiójokbul, Templomunknak egész munkájabeli felállítatása, s elkészítetése zsendely fedezéssel belekerül 400 Rhenensekbe, amnthogy a Venerabilis Mixta Deputatio is az erre teendő szükséges és megkívántató költséget 415 Rhenensekre határozta meg most Szent György Napkor mult Esztendeje, a mint annak Hiteles attestatuma világosan bizonyította. Különben az Idő és alkalmatosság mutatya meg jövendőben, hogy a szükséges és megkívántató Matériálék, fedezésére is, mennyien és miképpen szereztethetnek meg, mert a mint szokták mondani: Vásár szokta megválasztani minden dolognak a végét. Mi, a mi minket néz, tellyes tehetségünk szerént igyekezünk abban munkások lenni, hogy mentül jobb, helyesebb, és rövidebb utat, s módot követhessünk a Költségtélelben. Ezzel edjött azon is alázatosan instalunk Méltóságos Tekintete előtt Nagyságos Földes Urunknak, hogy Rfta. Ekklésiának már Tekintetes Dobozy Mihály volt Földes Urunk által fundálni kezdett és Ususban levő állapottýát is könyörülő Atyai szívére vevén, állandóképpen megerősíteni kegyesen méltóztasson. Melyeknek megtételekkel míg több-több gyümölteit kóstolgathatnánk Nagyságod lapasztalt Kegyes Grátiájának és rólunk lett, s lejendő Atyai hívséges Gondoskodásának: addig is különös és tartozó keresztyéni kötelességünknek fogjuk esmérni kedves drága Életéért nem különben a Nagyságos Uri Házért, s örökös jószágának békességben való csendes megmaradásáért Istenünknek előtte buzgó áhítatossággal esedezni, lévén a Méltóságos Ur Kegyes Patrónus Urunknak alázatos hív tisztelői a Kis-Szántói Rfta. Ekklésiának Előjárói közönségesen és azoknak Lelki Tanítójak Benkő József m. k. 6. August. 1795.“

„Indorsa: A Templomnak felépítésében akarván segítséggel lenni Valamint a Tégla Vetők kifizetésére 50 V. frtot (ebbe imputalván azon summát, melyet a szilvá árából az Ekklésiának általadattam) és Két Kőből Két Veka kétszeres buzát, e mellett 20 Kőből mésznek

szerzésére, Köblit 40 kron. számlálván, 15 V. frt 35 krt. a Tisztartómnál már assignáltam, hogy kifizesse és a Tégla kiégetésére fát engedtem: úgy a Kőműves munkára is feliben akarván concurrálni, e végre fogok ismét 50 V. frtot annak idejében a Tisztartómnál assignálni. Ezekon fellül a Templom fedelének megépítésében is akarok segítséggel lenni, ha szükséges lesz; hanem mivel a Néhai öreg Dobozy Mihály uram Testamentomából és az Executio alkalmatosságával tett Declaratiobul úgy veszem észre, hogy Néhai Dobozy Mihály Uram ezen Ekklesiáról némely provisiót tett és a Successorit a Patronátusra kötelezte, ámbár pedig a Dobozy urak a jószágot elvesztették, mindazon által ingyen ki nem léptek belőle, hanem a helyett az Executiókor az Investitiókor én töllem többet Hétezer Rh. forintnál felvettek és már az előtt sok hasznát vették, melyekben az Attyoknak succedáltak, következendőkép a Templom felépítését magokrul el nem hárihatták egészen, annyival inkább, hogy már eddig is tartoztak volna azt felépíteni; azért elsőben fojamodjék az Ekklesia és a Helység jelessen az Urhoz Dobozy Mihály Uramhoz, hogy legalább a Templomnak fedelét megcsináltatni és a mi Néhai Dobozy Mihály uram Testamentoma szerént ezen Ekklesia számára rendelve vagyton, az eránt is eleget tenni ne terheltessék. Melly veget tegyen az Ekklesia a Venerabilis Superintendentianak jelentést. Az alatt pedig, míg a Templom felépül, bátran és minden háborgatás nélkül folytathatja a Helység az Isteni szolgálatot azon Szobában a Residencionalis Házamnál, a mely eddig a Végre ki volt rendelve.

A mi továbbá az Ekklesia által eddig birt Szántóföldeket és Kaszálókat illeti: azoknak birtokában minden Dézma és Adózás nélkül, az Ekklesiát meghagyom és megerősitem: ha pedig a határt újra felmérétné, az Ujj Osztály és a rend úgy hozná magával, hogy azon Szántóföldekkel és Kaszálókkal valami változást akarnék tenni, azok helyett másokat, hasonló qualitásukat exscindáltatni fogok. Hanem az Erdő ki lévén vágva és elpusztitva, egyéb fát nem adhatok, tsak az Erdő tisztításából és nyeséséből leendő galyokat és a mi a levágott fáknak töven leendő tőkéből telik. Sign. Kis-Szántó 7. August. 1795. Lányi József m. k."

B. Mindezeknek Originálja találtatik, ha a szükség úgy kívánja valamely confirmált dolognak megháborítatása miatt. Ns. Ddbreceni Rftum. Consisztóriumban, melyet stante pede magamtól küldött be a V. Superintendentiara Eö. Nagysága Lányi József, Forsponton Lőrintzi Vásárra. Testor Josephus Benkő Praedikator.

Szükségesnek tartottam ez alapító levelek szóról-szóra közlését a bennök rejlő nagyfonságú, s teljes világosságot nyújtó okok miatt, követvén e tekintetben Benkő József eljárását, ki a „B“ alatt végül tett följegyzésben még arra is felhívja figyelmünket, hol található fel „mindezeknek Orginálja t. i. a Debreceni Consisztóriumban.

Hagyjuk ez alapító levelek egyes pontjait, s térjünk vissza első lelkész idejovetelének idejére és lássuk sorban az ő működése alatt történeteket; az eseményeket úgy is az egyes lelkészek működésével kapcsolom össze.

Benkő József, a mint elfoglalja lelkési hivatalát, nyomban hozzá fog az egyház belső ügyeinek rendezéséhez, s hogy a felettes egyházi hatóságok azon rendeletének, mely az egyházakban presbyteriumok felállítását sürgeti, cleget tegyen, 1792 év június 3-án szervezi ő is a presbyteriumot. Presbyterek lettek ekkor:

öreg Kis Péter, Szücs György, Demeter János, Bende Péter. Curátor: öreg Biró János, s az ő számadása az első rendes gondnoki számadás. — Ugy a presbyterek, mint az egyház gondnoka hivataluk elfoglalása alkalmával esküt tettek. — A presbyterek eskümintája következő:

„Ao. 1792. Formula Juramenti Presbyterorum: Én N. N. esküszöm az Egy Élő Istenre, ki Atya, Fiu és Szent Lélek, Egy bizony örök Isten, hogy ezen presbyteriumi hivatalt, melyre most előállítottam, hűséggel, készséggel viselem és azon leszek, hogy ezen szent Ekklesiánkból minden botránkoztatások kiirtassanak, kiváltkégen a lopás, gyilkosság, paráznság, tolvaj-ság, káromkodás; ellenben az atyafiúi és Isteni szeretet és félelem ebben virágozzon, az evangyeliomi szent szolgálat a maga tisztaságában megmaradjon, az oskola az Isten szerént való keresztyén tudománnyal ékeskedjen, az igaz szükölködő szegények és supplicansok segittsenek, az ekklesiai épületek, templomhoz, paróchiához, oskolaházhoz tartozó fundusok el ne vesszenek, hanem épüljenek és nevelkedjenek; az Ekklesia majorsága és akármely jószágoeskája minden igaz és törvényes módon szaporodjon, egyedül Istennek dicsőségére, az ekklesiai fogatkozásoknak helyreállítatásokra fordittassék; melyekre igaz, jó lelkiismerettel magamat lekötelezem, valamint idvességemet szeretem, Isten engem úgy segéllyen — Amen.“

Gondnok eskümintája:

„Ao. 1791. Formula Juramenti Curatoris Ecclesiae: Én N. N. esküszöm az egy, élő, igaz Istenre, a ki Atya és Fiu és Szent Lélek, egy bizony örök Isten, hogy ezen curatori hivatalomban, melyre választásom után önként előállottam, hiven, szorgalmatosan és jó lelkiesmérettel eljárjak, ezen szent Ekklesiának pénzét, jövedelmét, akármely jószágot törvényes uton, s módon szaporitom, takargatom, melyekről minden esztendő végén számolok is; a parochialis buza és tengeri földeknek idejében leendő felszántatásokban, bévettetéseken, Ekklesiánk két réttyeinek lekaszáltatásokban, felgyűjtéseken, behordásában, lectionalénak beszédettezésében személyem szerint jelen lévén; épületteink építtetésében, sövényeltetésében, correctiójában gondoskodom: a Sákramentommal nem élőkre, engedetlenekekre vigyázván az Ekklesiának bemondom; nemkülömben Lelki Pásztoromnak betsületire vigyázok, valahol ott megfordulok. Egyszóval, hogy Sz. Ekklesiánknak előmentét. Istenünknek dicsőségét elővinni teltyes erőmből főgondom lesz mindenkor, igazán és szentül fogadom, Isten és a Szent Angyalok előtt, az én igaz hitemben, Isten engemet úgy segéllyen — Amen.“

De nemcsak gondnok és presbyterek, hanem az egyházi is — a ki úgy látszik — régebben jelentékenyebb hatáskörrel ruháztatott fel, mert még a gondnoki számadások felülvizsgálói között is ott szerepelt s neve a gondnok felmentésében a számadást megvizsgáló presbytereké között is helyet foglalt, — szintén eskütétellel állított be hivatalába. Eskümintája némi csekély eltéréssel csaknem ugyanaz, mint a gondnoké. Az Urasztalához tartozó szent edények gondozása, s az Urasztala évenkénti 6-szori elkészítése az ő kötelessége volt. — Eskümintáját mellőzhetjük; de már előbbi kettőt azért kellett felemlitenünk, miután gondnok és presbyterek kötelességeit azokból láthatjuk.

A főntebb említett adománylevelekből az tűnik ki, hogy a parochialis házat a földes uraság adományozta. Azonban e lakást alkalmatlan volta miatt 1793-ban tel

kestől együtt elcserélte az egyháztanács a mai telekkel, mely Kis Ferenc tulajdona volt.

Igazolja ezt az I-ső darab anyakönyv végén a „papmarasztás”-ról tett följegyzések eme tétele: „1793. Tserében menván a Parochialis régi Ház Kis Ferencz-czel” . . . stb. — Azóta ezen a telken áll a paróchia, s két izben épült. Először 1802-ben gaz tetőzettel, melyet 1806-ban náddal cserélnek fel, a mikor az építkezésben a hiveknek segítségére jön a földes uraság Lányi József, s a tetőzethez 300 kéve nádat ingyen enged; azután másodsor 1835-ben épült ujonnan, s ez az épület áll fenn maig is.

Az iskola-épületet a hivek vették, de ennek költségeit is jó részben a Dobozy-család viselte. Azonban 1797-ben ezt az épületet is elcserélték a mai telekkel, s iskolánk itt áll fenn azóta.

Benkő Józsefet azzal a kötelezettséggel hívták meg a lelkésznek, hogy a tanítói hivatalt is viselni fogja. Két évig viselte is híven; úgy látszik azonban, hogy a nagymérvű teendők mellett ez már teher lett rá nézve, mert 1793-ban az egyháztanács jóváhagyásával beállítják az önálló tanítóságot.

Első rektor volt Földesi Pál, a ki itt három esztendeig szolgálván 1795-ben Vásárhelyre (Fugyi) vitetett.

Második rektor Ludmann János, a ki Mezötelegről „hozódott” s itt rektorságot viselt öt esztendeig, azután itt helyben községi jegyző lett.

Harmadik rektor Szövérfi (vagy Szövérdi) Mihály, aki itt három évig viselte a tanítói hivatalt. Ezzel sok baja volt az egyháznak s lelkésznek bizonyos kenderföld miatt, mert ő még a lelkészi illetmény egy részét is magának foglalta, s melyet hiába ítelt meg a tractus a lelkész részére, Szövérfi nem engedelmeskedett, nem adta azt át a lelkész használatába, tilalom ellenére is bevetette a kérdéses területet, s midőn látta, hogy az még sem lesz az övé, a földes uraságnak adta vissza a kenderföldet, holott már az egyház tulajdona volt az. Ezért 1801 szeptember 2-ik napjára Várad-Olasziba a tractuális gyűlés elé idéztetett, mint olyan, „ki Elöljáróihoz engedetlen, az Ekklesia bonumának elidegenítője és magát a világi hivatalba elegyítője”, tudtára adatván, hogy „akár jelenik meg, akár nem, azt fogja cselekedni a Venerabilis Gyűlés és a Törvény Szék, a mit a köz Igazság fog hozni magával”.

Negyedik rektor Olasz András. Szolgált itt két esztendeig.

A tanítás terhétől tehát megszabadulván, Benkő József főgondját a lelkészlak és iskola ügye mellett az építendő templom ügye képezte, melyhez a telket szintén a Dobozy-család adományozta, s az építkezésben úgy ök, mint az utánuk következő birtokos Lányi József is segítséggel volt és pedig tekintélyes összeg erejéig, mint a főntebb közölt adománylevelek mutatják.

Az építés vályog falból kezdetett, azonban a V. Tractus küldöttei annak tovább folytatását nem engedték meg. A már csaknem teljesen felrakott vályogfalakat lerontották, s mivel lapályos helyen kezdtek az építést, azt határozták, hogy a lerontott falakból magas dombot emeljenek s arra építsenek téglafundamentommal. Külömben szóljon maga az idevonatkozó határozat: „Alább irtak jelentjük, hogy a Kis-Szántói Ujj Plánta Kicsiny Ekklesiában edjűtt összejövén és kezdett Oratoriumát megvizsgálván, úgy találtuk, hogy annak letett fundamentoma igen rossz és veszendő; azért hogy rosszul készült Vályogbul és oly helyen tétetett le, a melly, hanemha töltéssel felemeltetik, külömben állandó épület rajta nem lehet. Arra nézve egyenlően itéllyük, hogy a

rossz funeamentomon épült darabfalak leveretvén, azon fellyül légyen az Épület Téglákból való fundamentomra.

Minthogy pedig az Oratorium építésre, amint az meghatározatott, hosszában 8, szélességben 4, magasságban 2 ölnyire, tellyességgel tehetetlenek azon Ekklesiának szegény tagjai és Fundusok nintsen több 60 — Hatvan Rhénens Forintoknál, azon kívül, amit a Tekintetes Földes Uraságtól reménylhetnek, a melly mennyi fog lenni, bizonytalan: ahhoz képest egyenlőképpen úgy itéllyük, hogy azon Oratoriumnak elkészítésére a Kész Funduson kívül még legalább is 415 Rhénens forintok kívántatnak meg. Mellyről adjuk ezen Hiteles Attestatumunkat magunk neve aláírásával megerősítve. Kis-Szántó 23. April. 1794. Mata Sándor m. k. a Bihari V. Tractus Seniora. Mensáros Sándor m. p. Bige György m. p. Cserepes Mihály Bihari V. Tractus Assessora.”

Ime a tractus okos, ellenőrző felügyelete az építkezésben, mely nem engedi meg, hogy csak a jelennek, de kívánja, hogy a jövőre szólólag is építsenek. Az ilyen intézkedésekre még nagy szükség van ma is, mert a mai nemzedék is nagyon hajlandó az „üsd össze — hagyd ott”-féle építkezésekre, nem gondolván meg, hogy az ilyen gyarló alkotásokra fordított költség teljesen ki-dobott pénz. A gondnoki számadásokat kezdettől fogva figyelmesen átvizsgálván, arra a tapasztalatra jutottam, hogy az építkezésekre, illetve az épületek javítására évenként tett költségek az összes kiadásoknak 60—70 százalékát teszik; ez pedig nagy percent, s csak a mellett bizonyít, hogy a jó mindig kevesebbe kerül.

Keresztesi Károly,
ev. ref. lelkész.

(Folyt. köv.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Bizalommal kérjük fel Lapunk olvasóit, hogy úgy a hátrálékos, mint a folyó évre esedékes előfizetési díjakat lehetőleg forduló postával beküldeni méltóztassanak. A hátrálékokat mi készpénz gyanánt vettük átál, a f. évi I. és II. negyedévi előfizetési pénz beküldését pedig a dolog természeténél fogva a sokszor bejelentett, az előfizetők által megsürgött cimszalagon történő nyugtázás is szükségessé teszi.**

— **Az olvasókhöz.** Sok akadály után elvégre eljutottunk oda, hogy megkezdhattuk az új cimszallagok előállítását melyen az előfizetési pénzeket is megnyugtázni fogjuk. Tisztelettel felkérjük azért olvasóinkat, hogy a jövő aug. 18-iki alkalommal próba képpen a lapon magán megküldő cimszalagokat figyelmökre méltassák és a netalán szükséges helyreigazításokat megtéve azokat ismét hozzánk vissza juttassák. A mennyiben ilyen kiigazított címet vissza nem kapunk, a próba kantárokat fogjuk kinyomatni. Tisztelettel A kiadóhivatal.

— **Uj tanár tanítóképzőnkben.** A debreceni ev. ref. tanítóképzőintézetben a közelebbi egyházkerületi

közgyűlés egy új helyettes tanszék felállítását elrendel-
ven, arra a pályázat július hó 25. lejárati határ nappal
meghirdetett. Két pályázó közül a főt. és mélt. elnök-
ség Berentés Lajos okleveles tanárt nevezte ki a követ-
kező iskolai évre helyettes tanárnak. Új tisztársunk fel-
sőbb tanulmányait a kolozsvári egyetemen végezte,
ugyanott szerzett tanári oklevelet a földrajz, természet-
rajzi szakcsoportból. Gyakorlatilag mint helyettes tanár
a békési főgimnáziumban 2 éven át működött s éppen
azt a 3 tantárgyat (földrajz, természetrajz, számtan) ta-
nitotta, a melyekre tanítóképzőnkben meghivatott; ezen
működésében a békési előljáróság biznyság tétele sze-
rint nagy képzettsége, tanítási ügyessége, figyelmezői
képessége, a növendékekkel való bánásmódja, valamint
kifogástalan társadalmi élete által az előljáróság teljes
megelégedését kiérdemelte. Ő mellette egyik pályázó
földrajzi, természetrajzi csoportból tett szakvizsgájával,
másik mennyiségtan, természettani oklevéllel emelkedett
ki társai közül, a kiknek még csak alapvizsgájuk van.
Berentés Lajos kinevezésével a képzőintézet tanárkara
egy új tanerővel növekedett. Kívánjuk, hogy a tanári
létszámában való gyarapodás az intézet további belső
fejlődését, erősödését vonja maga után.

— **Orgona avatás és egyházi bál.** A szatmár-né-
meti ref. egyház azon alkalomból, hogy nem rég meg-
újított szép templomát díszes új orgonával szerelte fel,
az egyház közszükségeinek fedezésére orgona bált ren-
dez aug. 12-dikén. Az új orgonának bemutatási ünne-
pélye e nap délelőtt fog lefolyni a németi templomba.
Mint felkért szónok a debreceni egyház egyik lelkésze
nt. Jánossy Zoltán fog prédikálni. A rendezőség mely-
nek élén az agilis főgondnok Asztalos Sándor bank-
igazgató áll, mindent elkövet. e szép nap sikerének biz-
tosítására, melynek dolgaihoz szerencsét kívánunk a de-
rék németi polgároknak.

— **A keresztyénség és a szocialis munka.** Angol
szerző után József Miklós tollából egy kis füzet jelent
meg Kolozsváron, mely a szocialis nyomor okaival és
annak orvoslásával foglalkozik. A baj okát a krisztusi
eszméktől való elfordulásban találja meg. Ha ez igaz,
ugy az az orvososság ugyanezen eszmék megvalósításában
fog állani. Ez pedig az egyház hivatása. Nem a szoci-
álistákkal való foglalkozás arra, hogy fenyegetett pozi-
cióját megtarthassa, hanem a krisztusi eszmék megva-
lósítására való törekvés. E törekvésben kétségtelen elő-
segít bennünket a szocialis helyzet, a tömegek nyomor-
ának ismerete. Ez az oka, hogy noha az u. n. keresz-
tyén szocialismussal nem rokonszenvezünk, a Kálvin tár-
saságnak az egyes egyházakhoz megküldött kérdő pont-
jait lelkész társainknak figyelmébe ajánljuk és arra kér-
jük őket, hogy válaszoljanak azokra. Ez még nem be-
lépés a társulatba, melynek működéséről különben alig
hallunk valamit.

— **A nagybányai egyh. megye új gondnoka.**
Erdőszádai gróf Dégenfeld Sándornak a távozásával
megüressedett n.-bányai e. megyei gondnoki hivatalra
a presbyteriumok csaknem egyhangú szavazatával Helme-
czy József szatmári ügyvéd, pálfalvai nagybirtokos és
egyházi tanácsbíró választott. Helmeczy József a volt
n. kunsági híres lelkész fia, ki saját erejéből küzdötte
ki pályáját és sikereit tehetségével érdemelte ki,
s kinek pályája még mindig emelkedőben van, ifjaink-
nak s azok közt nagy reményű fiainak is valóságos
példányképül szolgált; nekünk papoknak, reformá-
tusoknak pedig büszkeségünk, kire megelégedéssel és
bizalommal tekintünk. A debreceni egyetem ügyének is
kipróbált és áldozatkész barátja ő, ki még sokat tehet
és teszen e nagy eszme érdekében. Szívvel üdvözljük

megválasztása alkalmából s kívánunk neki Istentől ál-
dást és sikert.

— **A tiszántuli ev. ref. egyházkerület
történelme** c. művem I-ső kötetét rövid idő
alatt kiadni szándékozom, azonban a munkám
megjelenésében első sorban érdekelt egyházköz-
ségek részéről az érdeklődés nem nyilatkozván
meg olyan mértékben, hogy az engemet na-
gyobb anyagi áldoyattól felmentsen, kérem a nt.
lelkész urakat, hogy munkám megjelenését szept.
15-ig (Debrecen, Jókai u. 7. sz. alá) beküldendő
megrendeléseikkel előmozdítani sziveskedjenek,
mert kellő érdeklődés hiányában munkám kiadá-
sára nem vállalkozhatom. *Dr. Barsa János.*

— **Harang-avatás.** A múlt hónap 29-én adatott át
rendeltetésének a jánki ev. ref. leányegyház közada-
kozásból szerzett második harangja. Az új harang má-
sik társával délután isteniszteletre hívott bennünket,
mit alant írott lelkész végzett olyan népes gyülekezet
előtt, minőt még kiesiny templomunk soha be nem fo-
gadott. Ajkainkról mély megindulással szállott ég felé
szeretett főpásztorunk gyönyörű alkalmi éneke, lelkünk-
ben mintegy érezve az ő jelenlétét közöttünk. Este igen
sikerült mulatsággal fejeztük be az örömnapot mely kö-
zel két száz koronát juttatott a harangra. De nem volna
tudósításom teljes, ha meg nem emlékeznék az adako-
kozás kezdeményezéséről és vezetőjéről Kollonay László-
né szül. hegymegi Kiss Julianna Urnőről, mert az ő
buzgólkodásának köszönhetjük új harangunkat. A jó Is-
ten áldja meg érte. Elismerés illeti a mű készítőjét
Egry Ferenc urat, ki ugy alak mind hang tekintetében
egy nagyon szép, dicséretre való művel gyarapította ér-
demeit s növelte jó hírnevét s a midőn a felügyeletem
alatt álló kis egyház nevében neki szives köszönetet
mondok, Őt egyházaink lelkésztársaim pártfogásába me-
legen ajánlom. Majtis, 1906. augusztus 7. Hováth Imre
ref. lelkész.

— **Polgári fiúiskola nyiregyházán.** (Megnyílik
szeptember 1-én). Nyiregyházán a folyó évi szeptem-
ber hó 1-én, ha kellő számú tanuló jelentkezik, polgári
fiúiskola fog megnyílni. Az iskola magán jellegű lesz s
igazgatója Kardos István okl. polgári iskolai tanár fog
lenni. Az iskola helyiségét az előkészítő idő rövidsége
miatt az első évben a ref. egyház iskolája sziveségből
fogja szolgáltatni. Egyelőre az I. osztály nyitattik meg
s evről-évre fokozatosan nyílik meg a többi osztály is.
De azért, ha tán a II. osztályra is kellő számú tanuló
jelentkeznék, intézkedés történik ezen osztály megnyi-
tására is. A tandíj különbség nélkül mindenki számára
60 korona, melyet két egyenlő részben kell kifizetni,
(szept. és febr. 1-én.) A 60 korona tandíjban minden
többi iskolai fizetés befoglaltatik. Felvilágosításokat az
igazgató helyett alólírott ad mindennap délelőtt. Ugyanő
fogadja el egyelőre a kötelező jelentkezőket is. Jelen-
kezni lehet folyó évi aug. hó 7-ig bezárólag. Felkérlek
tehát minden szülőt, aki gyermekeit ez iskolába óhajtja
járatni, hogy aug 7-ig okvetlenül jelentse be nálam kö-
telező szándékát, mert az iskola csak akkor fog meg-
nyitni, ha a jelentkezés igazolja, hogy ilyen iskola
Nyiregyházán csakugyan életképes és így szükséges.
Megjegyzem, hogy az iskola, ha tényleg megnyitható
lesz, kötelezettséget vállal a maga részéről, hogy a nyil-
vánossági jogot már az előttünk álló isk. évre is meg-
szerzi. Nyiregyháza, 1906. júl. 28. Dr. Bartók Jenő, ref.
lelkész.

— **Értesítés.** A sárospataki ev. ref. főiskolában a jövő 1906/7. iskolai év szeptember 1-én kezdődik. A theologiai és a jogakadémián az előadásokra való jelentkezés határideje szeptember 8. és 9-ike. Az újonnan belépők 1—8-ig, a katonaságtól jövők október 8-ig vétetnek fel. Az előadások szept. 11-én kezdődnek. — Beiratási díj (új tanulóknál) a theol. és a jogakadémián 8 korona. A theol. akadémián a tandíj egész évre 18 K. A jogakadémián a prot. vallásuak egész évré tandíj és egyéb címeiken 64 K-t, a nem protestánsok 86 K-t fizetnek. A főgimnáziumban (melynek I. II. és III. osztálya párhuzamos) a javító-, pótló- és magánvizsgák szept. 1. és 3. napján, a fölvételek, beiratkozások szept. 1—5-ig mennek végbe és pedig 1—4-ig a protestánsokra, 5-én — amennyiben a létszám engedi — a más vallásuakra nézve. A tanítások 6-án kezdődnek. Beiratási díja az új tanulóknak a főgimnáziumban 4 kor. Tandíj és egyéb címeiken a gimn. tanulók közül a protestánsok egész évre 56 K-t, nem protestánsok 96 K-t fizetnek. A VII. gimnáziumtól kezdve a főiskola protestáns valásu növendékei az ünnepi követség (legatio) kedvezményét élvezik. Szegénysorsu joghallgatók és gimn. tanulók tandíjelengedésben részesülhetnek s az erre vonatkozó kellőleg felszerelt kérvények aug. 15-ig a főiskolai igazgatósághoz nyújtandók be. Szorgalmas és jó előmenetelű tanulók szorgalmi díjakban és tápintézeti jótéteményben (ingyenes 40 és 80 koronás helyek) részesülhetnek. A tápintézeti egész évi teljes díj 110 K. A városban a főiskolai igazgatóság által engedélyezett helyeken szállás és élelmezés olcsón, átlag havi 30—40 K-ért kapható. A főiskolai internátusban gimn. tanulók és akadémiai hallgatók egyaránt évi 600 (hatszáz) K-ért kapnak teljes ellátást. Jelentkezés 1906—7-re augusztus 15-ig. Az internátus szabályzatát kívánatra megküldi s tudakozódásokra készséggel ad felvilágosítást az akadémiai, illetőleg a főgimnáziumi igazgató. Az új iskolai évben akadémiai és közigazgató Dr. Meczner Sándor, főgim. igazgató Dr. Rácz Lajos. A sárospataki ev. ref. főiskola igazgatósága.

— **A vidék legrégebbi ékszerüzlete** Debrecenben fennálló Blau Lipót és Fiai Utóda cég beolvadt a 24 éve fennálló Löfkovits Arthur cégbe, melynek főnöke, mint kiváló szakember, solid üzletember országszerte előnyös hírnévvel bír.

— **Műkedvelői előadás és táncmulatság.** A nyíregyházi ev. ref. ifjuság, a megalakítandó „ev. ref. Ifjusági Egylet” pénztár-alapja javára. Imre János úr védnöksége alatt augusztus hó 19-én, a városi színházban műkedvelői színi-előadást s ezt követőleg az ipartestület dísztermében tánc-mulatságot rendez, színre kerül: a Falu rossza.

— **Felvétel a vincellériskolába.** A bihardiöszegi, egri, nagyenyedi, pozsonyi vincellériskolába olyan ifjakat, kik a tizenhat éves életkort betöltötték, a népiskolát elvégezték egészségesek, jó erkölcsűek, tanulóul felvesznek. A fizetéses helyekre az évi fizetni való 280 korona, amelyekért a tanuló lakást, teljes ellátást kap egy évre. Szegénysorsu tanulóknak a fél vagy az egész ellátási díjat is elengedik, de az esetben a szegénységet hatóságilag igazolni kell. Kérvényeket augusztus 31-ig kell benyújtani a földmivelésügyi miniszterhez intézve, azon iskola igazgatóságánál, ahol az illető magát felvétetni óhajtja.

— **Felvétel tanítónőképzőbe.** A szatmárnémeti ev. ref. tanítónőképző intézet I. osztályába oly leányok vétetnek fel, akik 14. életévüket már betöltötték és annyi előképzettséget igazolnak, a mennyit a polgári leányiskola

és leánygimnázium alsó négy osztályának sikeres elvégzése nyújt. A felvételi kérvények az igazgatótanácshoz intézendők s az intézeti igazgatóhoz küldendők. A kérvényhez csatolandók; a keresztlevel, iskolai bizonyítvány az előző iskolai évről, himlőoltási és orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó alkalmas a tanítónői pályára és érzékszervei épek. Az egész évi tandíj a járulékokkal együtt 80 korona, ebből a beiratáskor fizetendő 26 korona, októbertől kezdve 6 korona havonként.

— **A eperjesi evang. jogakadémián.** az 1906/1907. tanév I. felére a beiratások 1906. szeptember 1-től 12-ig eszközöndők; az előadások szeptember 16-án veszik kezdetüket. Utólagos felvételnek szeptember 13—15. napjáig dékáni, azután pedig tanári kari engedéllyel lehet helye. A kik jogi tanulmányaikat csak most fogják kezdeni, azok az érettségi bizonyítványt, a kik pedig az egyetemről, vagy más jogakadémiákról lépnek át, azok csupán eddigi leckekönyvüket tartoznak a beiratkozásnál felmutatni. Azok az egyéves önkéntesek, akik tényleges katonai szolgálatukat f. évi szept. hó végén fejezik be, október 1—8 napjain iratkozhatnak be. A vizsgálatok határideje szept. 1-től 15-ig terjed. A félévi tandíj 50 korona. Evangélikus lelkészek, tanárok és tanítók fiai — tekintet nélkül vagyoni viszonyaikra — minden további folyamodás nélkül a tandíj felét fizetik.

Tartalom-jegyzék: Pál apostol Tróászban. Szalóci Pál. Bersier után. — A jövendöröl. Dr. Ferenczy Gyula. — A protestáns egyház és a szocialismus. Kutasi Károly. — Tanügy: Az év történe. e. Dr. Ferenczy Gyula. — Tájékoztató a debreceni Főiskola 1906—7. tanévére. Az akadémiai igazgatóság. — A kisszántói ev. ref. egyház történelme. Keresztesi Károly. — Különlék.

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FERENCZY GYULA.

Pályázat.

A krassói ev. ref. egyház II. tanítói állomására.

Köteleessége: az I—II. osztály vegyes népiskolai osztályokat a tiszántuli ev. ref. egyházkerület B) tanterve szerint tanítani s komoly akadémizálás esetén, az első, kántororganista tanítónak segédkezni, illetve, azt helyettesíteni.

Fizetése: 1. Évi 800 korona, megfelelő, előleges részletekben. 2. Évi 200 korona lakás-lakáspénz avagy tisztességes lakás kerttel, melléképületekkel, de az egyháztanács szabad tetszése szerint, választva a kettő között. 3. A törvényszerű korpótlékok.

Pályázati kérvények f. hó 25. napjáig alulírtéhoz teljes felszereléssel beadandók.

Az állás azonnal elfoglalandó. Az első év próba év. Krassó, (Szatmár m.)

Ferenczy Imre
ev. ref. lelkész.

Pályázat.

Az álmosdi ev. ref. egyház leánytanítói állomására.

Javadalmazás: 1. lakás, konyhakerttel, 2. készpénz címen 120 k, 3. terményváltás 200 k,

4. szántó föld 6 kis hold (1100 négyszög öl), bérlete most 100 kor. 5. egy legelő-illetőség, 6. alapítványi kamat ez idő szerint 40 k, 7. növénydekektől (42) tandíj 189 k, 8. okleveles egyén fizetékiegészítést és korpótléket az államtól nyer.

Kötelessége: Az egyházkerületi tanterv szerint osztatlan elemi leányiskola vezetése, kézi-munka-tanítás is.

Tanítónők előnyben részesülnek. Csak ref. vallásuak pályázhatnak.

Kérvények okmányokkal aug. 25-ig hozzám adandók be.

Álmosd. 1906. aug. 7.

K. Tóth Sámuel
ref. lelkész.

Pályázat.

A tiszántúli ev. ref. egyházkerület nagyszalontai egyházmegyéjében levő bélzerindi ev. ref. egyház lelkész-tanítói állomására pályázat hirdetik.

Évi javadalom egyházhatósági értékelés szerint: 922 korona, mely készpénzből, terményből, földhaszonélvezetből és stoláreből kerül ki. Ehhez jön, állami fizetés kiegészítésből 792 k, 45 fillér. Felhivatnak pályázók, hogy lelkészi minősítvénynyel és ezen pályázati hirdetés kelte után kiállított szolgálati bizonyítványval felszerelt pályázati kérvényüket f. évi szeptember 1-ig Széll Kálmán ev. ref. espereshez Nagyszalontára (postahely) küldjék be.

Azon pályázók, kik tanítói oklevelet is csatolnak előnyben részesülnek.

Ezen állomás, a választás jogerőre emelkedése után haladéktalanul elfoglalandó.

Debrecen, 1906. aug. 8.

Kiss Áron
püspök.

Pályázat.

A vencesellői ev. ref. orgonista tanítói állomásra pályázat hirdetik.

Javadalmazása: 800 korona mint tanítói fizetés, a községtől 40 k. Orgonista-kántori fizetés 200 kor., stóla, négyszáz négyszögöl szőlőföld, lakás kerttel. Kötelesség az I—VI. osztály és az ismétlősök tanítása, orgonista-kántoriteendők végzése dalárda vezetés, kanonikus órákon s lelkész akadályoztatása esetén szószéki tiszt teljesítése. Az állás f. évi szept. 1-én elfoglalandó. Pályázhatnak ev. ref. vallásu okleveles tanítók. Az első

év próba év. Kellően felszerelt pályázati kérvények aug. 22-ig alólírotthoz küldendők.

Vencesellő 1906 aug. 5.

László Gyula
ev. ref. lelkész.

Pályázat.

A kunmadarasi református egyház orgonista-kántori állomására.

Fizetés:

Készpénz az egyházpénztárából évnegyedként előre fizetve 656 kor.

Kétől kemény tűzifa természetben kiszolgáltatva, beszálítva, jelenlegi értéke 58 kor.

Nyolc hold szántó föld. adóját egyház fizeti jelenlegi hasznobérértéke 400 kor.

Stóla: értéke körülbelül 300 kor.

Halotti bucsuztató kizáratván, szóló éneklés 2 Kor. díj mellett engedélyeztetett.

Lakás kerttel.

Kötelessége:

Az egyházi törvények 1905—1907 §-aiban előirt teendők mellett összhangzóéneklésnek felsőbb osztályokban való tanítása.

Pályázók felszerelt kérvényüket augusztus 21. délelőtt 9 óráig, mikor a próba is tartatni fog, alulírotthoz adják be.

Megválasztott állását szeptember elsején köteles elfoglalni.

Kunmadarason 1906 július 31.

Medgyaszai Gyula
lelkészelnök.

Pályázat.

A kékesei ev. ref. hatosztályú elemiiskola, orgonista kántor tanítóságra Augusztus 15-iki lejáráttal pályázat hirdetik: Javadalmazása: Tisztességes lakás kerttel. 10 kat. hold szántó föld, 2 hold rét hasznobére 400 korona. 534 négyzet öl szőlő hasznélvezete. 9 hekt. liter rozs s 100 korona pénz párbér czimen. 65 tankötelelesgyermek után 260 korona tandíj. 3 öl tűzifa. 25 korona stolaré. Ismétlősök oktatásáért 25 korona; 294 korona államsegély. Orgonázás feltétlenül megkívántatik. Kéke u. p. Kisvárd. (Szabolcs) Kézy András lelkész.

Pályázat.

A turkevei reform. egyház, pályázatot hirdet egy tanítónői állásra.

Javadalom: 850 nyolcszázötven korona készpénz és három szobás lakás (ért. 150 korona.)

Kötelesség: az I—II-ik leányosztály tanterv szerint való vezetése.

Pályázhatnak okleveles reform. tanítónők. Kellően felszerelt pályázati kérvények Augusztus 19-ig alólirott-hoz küldendők.

Megválasztandó állását szept. 1-én tartozik elfoglalni. Állandósíttatni két évi sikeres működés után fog a mikor is javadalma, 1110 esetleg 1200 korona leend. Turkeve, 1906. Julius 29.

Szabó Sándor.
reform. lelkész

Pályázat.

A hajdunánási ev. ref. egyház pályázatot hirdet egy népisk. tanítói és egy népisk. tanítónői állásra.

Javadalmazása: 1. Törzsfizetés az egyházi pénztárból 100 K. b) államsegélyből 700 K.

2. Korpótlék 100 K. szintén az államsegélyből.

3. Lakbér 200 K. egyházi pénztárból.

Kötelessége a tiszántuli ev. ref. egyházkerület tanterve alapján azt az osztályt vezetni, a melyikre az egyháztanács esetről-esetre elkötelezi.

Az állást f. évi szeptember 1-én kell elfoglalni.

Csak ev. ref. vallásu okleveles tanítók illetve tanítónők pályázhatnak, akik kellően felszerelt kérvényeiket augusztus 20-ig alulirthoz benyújtani tartoznak.

A megválasztottak egy évi sikeres működés után állandósíttatnak.

Hajdunánás, 1906. július 31.

Pákozdy Lajos
ev. ref. lelkész.

Pályázat.

A Bihar-derecskei református egyház az alábbi három tanítói állomásra pályázatot hirdet:

I. Leányiskola I.-ső osztályát vezető tanító-ságra.

Fizetés készpénz 1040 korona. Lakbér 200 korona. 540 kilogr. magtári gabona. 2 méteröl tűzifa. Kötelessége: a leányiskola első osztályának tiszántuli református egyházkerület „A” tanterv szerinti tanítása.

II. A fiuiskola második osztályát vezető tanító-ságra:

Fizetés: 1040 korona, lakbér 200 korona 540 kilogram magtári gabona. 2 méteröl tűzifa. Minden halott után tizenegy fillér. Kötelessége a fiuiskola második osztályát egyházkerületünk „A” tanterve szerint tanítani a kántort akadályoztatás esetén kiegészíteni.

III. Fiuiskola V. VI. osztályát vezető tanító-ságra: Fizetés: 1200 korona készpénz. Lakbér 200 korona, 7 hold szántó föld egy tagban, melynek évi hasznobére 280 korona 540 kilogram magtári gabona, 2 méteröl tűzifa, Ismétlőiskola tanításáért 100 korona. Konfirmándusok oktatásáért minden gyermektől 84 fillér, Halálozás alkalmával imás halottól 40 fillér, énekszóztól 20 fillér. Kötelessége V. VI. fiuosztályt egyházkerületünk „A” tanterve szerint tanítani konfirmándusokat, ismétlő iskolásokat oktatni. Lelkészt hat kanonikus órán és akadályoztatása esetén kiegészíteni. Mind három állás után az államtól kérendő esedékes korpótlék járul.

Mindenik állomásra csak okleveles férfitanítók pályázhatnak. Szabályszerűen felszerelt kérvények augusztus 15-ig küldendők: Ev reform. lelkészihivatal. Bihar-derecske.

— „Antidol“ a legjobb gyógyszer: fejfájás ideges fejfájás és nátha ellen. A szert nem kell bevenni, néhány csepp a tenyéren eldörzsölve, s használati utasítás szerint belelegezve, azonnal megszünteti a bajt. Sok ezer ember használja s mindenki csak jót mond róla. Kérdezze ismerőseit, hogy használta-e már az Antidol-t, amely nagy hatásáért arany éremmel lett kitüntetve. Egy üvege árá 1 kor. 20 fill. és 35-ször mulaszthatja el vele fejfájását. Kapható: **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszer-tárában Debrecen az Arany egyszarvuhoz.

Toronyórák

palota-, városközi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyösebben eszközli

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =

Budapest, VII., Csömöri-ut

50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

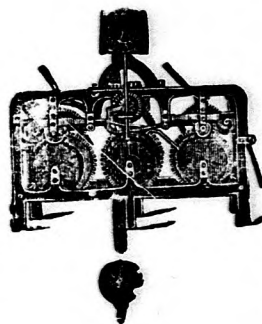
A DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

KÖNYVNYOMDÁJA

(tulajdonos: FARAGÓ GYÖRGY)

ajánlja

modernül berendezett könyvnyomdáját a nagyérdemű közönség szives figyelmébe.

Alapított 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és díszműves üzlete
DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s kifogastalan munkát készít mindennemű könyvkötészeti, díszműcikkben és bőrmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* tömeges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

Anyakönyveket, tartós jó kötésben.
Szent Bibliát és emléklapokat
különleges díszkötésben jubileumokra.

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony adományok nyilvántartására is alkalmas.

Kéziratok befoglalására táblákat, melyek a szöszéken vagy temetéseknél előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását vászonra vagy papírra és ezeken kívül még számos e szakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikkre nézve azonnal szolgálók, — ár számítások a különleges munkákhoz, — mint *Díszláblak, Emléklap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánat szerint; stílusban, levéltári írománytartó fedeleket.*

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer úgy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. **Király-balzsam** készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják **köszvény**nél **csuznál** továbbá meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájjáráshoz cseppentve rossz lehellet szagtalanítására. 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 65 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást, csak a **Hajdusági pedrót!** híres

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes

bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos
Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany-egyszarvú” gyógyszerháza a hol minden bel- és külföldi gyógyszer-különlegességek eredeti árakban beszerezhetők.

A „Neumann M.” cég debreceni áruházáról.

A tiszántúli ref. egyházkerület lelkész és tanító urai előtt nem ismeretlen a

„NEUMANN M.”

cs. és kir. udvari szállító-cég.

Hiszen évek hosszú sora óta, a mióta ez a cég a közönség osztatlan bizalmát bírja, nincs eset rá, hogy e nagy egyházkerület lelkészei, tanítói Debrecenben járva, ne tekintsek meg azt a kitűnő hírnévnek örvendő nagy áruházat.

A kitűnő minőségű férfi-, fiu- és gyermek-ruhákkal felszerelt áruház kielégíti a legkényesebb igényeket is. Ezt bizonyítják az összes vásárlók, de különösen azok a szülők, kik gyermekeik ruhaszükségletét itt szerzik be.

A nagytiszteletű lelkész és tanító urak Debrecenbe jöve, ne mulasszák el ezt a látványosság számba menő hatalmas áruházat

megtekinteni. Igaz élvezettel fogja látni mindenki ezt a nagy üzletet, mely a szoliditásnak olesóságának mintaképe.

Nincs itt holt saison soha. Élénk az üzlet az év minden szakában, mert a vevők óriási tömege helyből úgy mint vidékről a **Neumann M.** céget keresi fel.

A cég főtörekvése az üzlet jó hírnevét minden időben és körülmények Főzött fentartani, de arra nem is volt eset, hogy **Neumann M.** áruháza ellen panasz emeltetett volna.

Olesóság, tartósság s csinosság tekintetében a Neumann cég áruai versenyen felül állanak.

A tiszántúli egyházkerület lelkész és tanító urai pedig különösen bizalommal fordulhatnak az üzlet vezetőjéhez, mert hiszen mint törzs vevőközönség különös figyelemben részesülnek minden alkalommal.

Ezután figyelmökbe ajánljuk ezt a régi kitűnő hírnevű céget.

NEUMANN M cs. és kir. udv. szállító Debrecen. főtér, a postával szemben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPÍTOTT 1845-ben.